Norske eksportører av sjømat

Klarer eksportleddet å ta ut merverdien på fersk fisk?

Fersk torsk

Utarbeidet for

Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening

Utarbeidet av

fishSTATS as

Tromsø, 1. desember 2004

PROSJEKT	TITTEL	PERIODE
Norske fiskeeksportører	Klarer eksportleddet å ta ut merverdien på fersk fisk?	2000:1-2004:4

PRODUKT	VARENR
Fersk Torsk	03025000 03025001 03025002 03025009

OPPDRAGSGIVER	KONTAKTPERSON
Fiskeri- og Havbruknæringens Landsforening	Geir Andreassen

RÅDGIVER	KONTAKTPERSON
fishSTATS as	Thomas A. Larsen

Av den totale produksjonen (fangst og oppdrett) av norsk havner godt over 90% i våre eksportmarkeder. Aktiviteten på eksportleddet står dermed helt sentralt i verdiskapningsprosessen for norsk sjømat. Konkurransen som sjømatnæringa utsettes for i eksportmarkedene er økende. Mer fokus på markedsorientering og fokus vekk fra produksjonsorientering er en av flere aktuelle problemstilling det blir pekt på for å øke konkurranseevnen gjennom hele verdikjeden frem til forbruker.

I denne rapporten er fokus satt på fersk fisk og verdiskapningen på eksportleddet. Klarer man å hente ut merverdi på fersk fisk, og hvordan slår dette ut for eksportleddet?

Resultater fra denne undersøkelsen ble presentert på Nor-fishing 2004.

Innholdsfortegnelse

INNHOLDSFORTEGNELSE 3
SAMMENDRAG 4
DATA 5
METODE 6
RESULTATER 7

Sammendrag

- Gjennomsnittlig eksportpris og eksportvolum på fersk torsk per ukedag til Danmark så ut til å følge et bestemt mønster.
- Antall eksportører påvirket eksportprisen, men hadde ingen økonomisk relevans.
- Eksportørene av fersk laks hadde konsolidert seg fra 2000 til 2003.
- Eksportørene av fersk torsk hadde fokus på fersk hvitfisk.
- Stor dynamikk i markedet (transaksjoner, eksportpris, eksportvolum)
- Økende margin mellom førstehåndspris og eksportpris fra 2000 til 2003.
- Økende marginer i andre halvdel av året mellom førstehåndspris og eksportpris fra 2000 til 2003.
- Markedet andre halvår var svært følsomt for endringer i volum og pris.
- Potensial for høyere markedsverdi gjennom markedstilpassede strategier.

Data

Data for årene 1999:1 til 2004:4 ble gjort tilgjengelig for dette prosjektet. Opprinnelig er foretakene registrert med organisasjonsnummer, men i de data som er gjort tilgjengelig for dette prosjektet er organisasjonsnummeret byttet ut med et vilkårlig tall og dermed anonymisert.

For denne analysen ble data for perioden august 2003 til april 2004 benyttet.

For å kartlegge eksportørleddet er det nødvendig å definere en del nøkkelbegrep som er sentrale i beskrivelsen av strukturen. En enkelt transaksjon i dataene inneholder følgende informasjon:

Foretak	varenr	bestland	publmnd	dag	uke	vekt	verdi
123456789	**03019100**	**JP**	**200403**	**12**	**11**	**130**	**6719**

prodfylke	fylke	tollsted	valuta	levbet	valkurs
12	**2**	**7**	**JPY**	**CIF**	**6.39**

Foretak	Anonymt tall som beskriver en spesifikk eksportør.
Varenr	Beskriver den spesifikk vare med tilhørende hs-varenummer.
Bestland	Mottakerlandet for varen.
Publmnd	Publiseringstidspunktet for tollpapiret (yyyymm).
Dag	Angir dag/dato for publiseringstidspunktet.
Uke	Ukenummer for publiseringstidspunktet.
Vekt	Angir vekten til varen i kilo.
Verdi	Angir verdien av varen i kroner.
Prodfylke	Angir produksjonsfylket for varen.
Fylke	Angir fylke som tollstedet ligger i.
Tollsted	Angir tollsted som behandlet tolldeklarasjon.
Valuta	Angir valuta som varen er handelen er oppgjort i.
Levbet	Angir leveringsbetingelser.
Valkurs	Angir valutakurs mellom oppgjort valuta og NOK.

Metode

Den metodiske problemstillingen er hvordan måle en merverdi, i form av høyere eksportpris på et bestemt produkt. Kompleksiteten i dataene åpner for en rekke tilnærminger. Vi har valgt å se nærmere på eksporten av fersk torsk i 2003. Merverdi måles gjennom eksportpris på tre nivåer:

1) Overordnet nivå (Gjennomsnittlig eksportpris)

2) Markedsnivå (utvalgte eksportmarkeder)

3) Aktivitetsnivå (transaksjoner)

På et overordnet nivå undersøkes oppnådd eksportpris uten å ta hensyn til eksportmarked eller andre forhold. Markedsnivå tar hensyn til eksportmarked og oppnådd eksportpris sammenliknes innenfor de viktigste eksportmarkedene. Aktivitetsnivået til en eksportør kan måles langs to dimensjoner:

1) Antall eksportører som er inne i ett bestemt marked over en gitt periode.

2) Antall transaksjoner per eksportør, gitt ett bestemt produkt, marked og periode.

Prisanalyser blir gjennomført både på eksportørnivå og transaksjonsnivå. Det skjer blant annet for å undersøke en evt. sammenheng mellom eksportpris og antall eksportører. Videre ser vi på forholdet mellom eksportpris og transaksjoner på ukenivå. Avslutningsvis beregnes prisfleksibiliteten for å avsløre dynamikken i sesongvariasjon mellom første og andre halvår 2003. Det er blant annet ønskelig å se på konsekvensene av å flytte volum mellom sesonger.

Resultater

La oss ta en titt bak eksportstatistikken

- Vi skal se på fersk torsk (kun villfanget) og fersk laks
- Fersk torsk utgjorde kun 11.6% av eksportverdien på torskeprodukter i 2003
- Fersk laks utgjorde hele 67% av eksportverdien på lakseprodukter i 2003

Norsk eksport av fersk torsk
Mengde i tonn, verdi i 1000 NOK

	Desember 2003 Foreløpige tall			Januar - Desember 2003 Foreløpige tall			Januar - Desember 2002 Endelige tall		
	Mengde	Verdi	Pris pr.kg	Mengde	Verdi	Pris pr.kg	Mengde	Verdi	Pris pr.kg
TOTALT	912	24.303	26,66	23.657	515.122	21,77	18.483	404.253	21,87
EU	[illegible]	24.286	[illegible]	23.625	514.499	21,78	18.437	403.341	21,88
DANMARK	603	15.505	25,73	[illegible].392	322.987	20,98	11.941	249.717	20,91
FRANKRIKE	119	3.798	31,99	4.029	94.304	23,41	3.081	71.498	23,20
STORBRIT.	30	760	25,38	1.259	26.320	20,90	1.244	26.719	21,48

Kommentar:

- La oss se nærmere på Danmark som tok unna 65% av all fersk torsk i 2003
- I desember 2003 var det 35 eksportører som gjennomførte 240 transaksjoner av fersk torsk til Danmark
- Til sammen 603 tonn til en verdi av 15.5 millioner og med en snittpris på 25.73 kr/kg

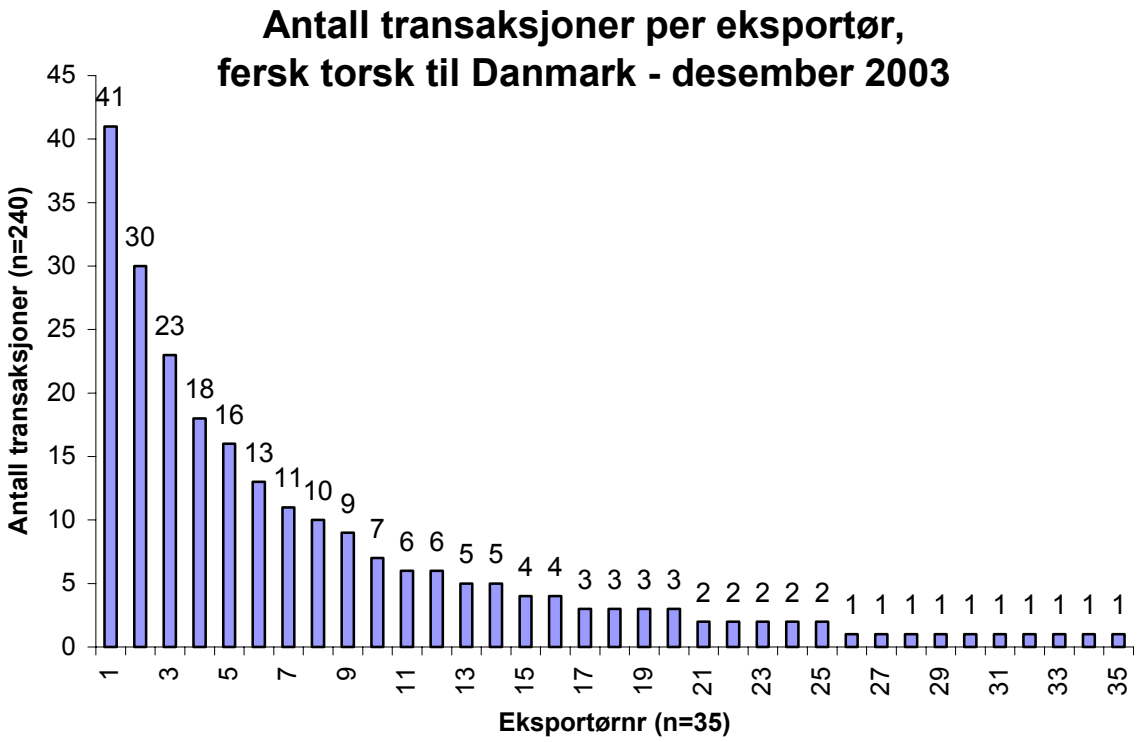

Kommentar:

- Den mest aktive eksportøren gjennomførte 41 transaksjoner
- 10 eksportører hadde kun en transaksjon i desember
- 60% av eksportørene (21 stk) hadde mindre enn 4 transaksjoner
- Stor variasjon i aktivitet på transaksjonsnivå

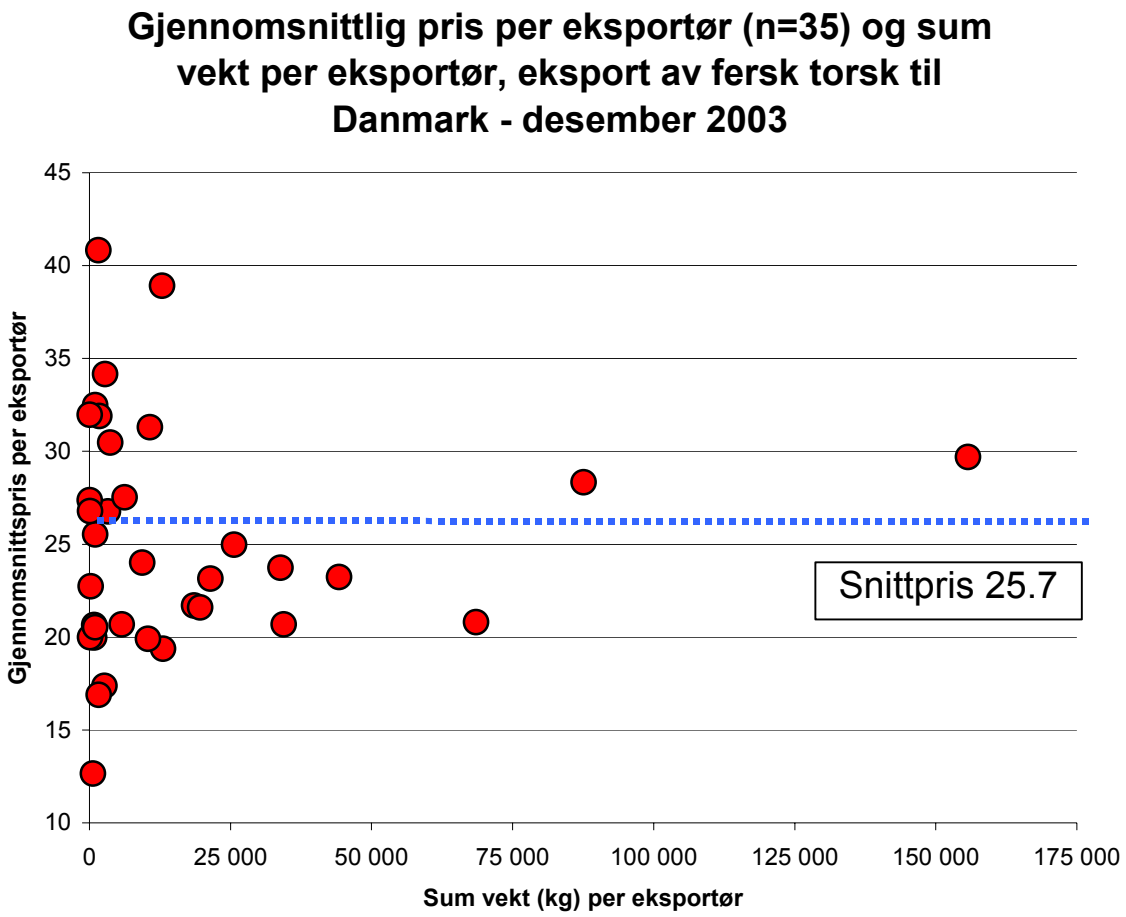

Kommentar:

- Stor spredning både i kvantum og gjennomsnittspris per eksportør

Gjennomsnittlig pris per ukedag i uke 49 og 50, eksport av fersk torsk til Danmark - desember 2003

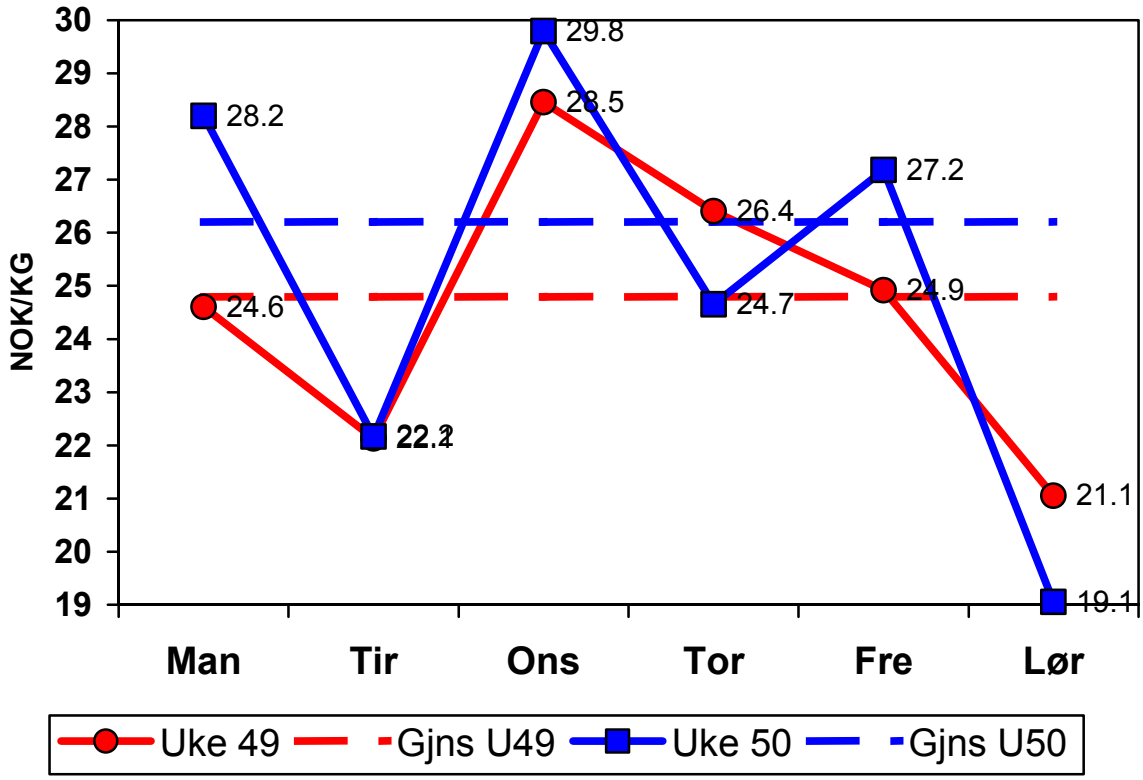

Kommentar:

- Snittpris uke 49 = 24.79
- Snittpris uke 50 = 26.20
- Variasjon i pris over ukedagene, men sammenfallende prismønster mellom ukene. Hvorfor?
- Innledende analyser viser at vi har ulik priselastisitet over ukedagene.
- Markedet er svært dynamisk.

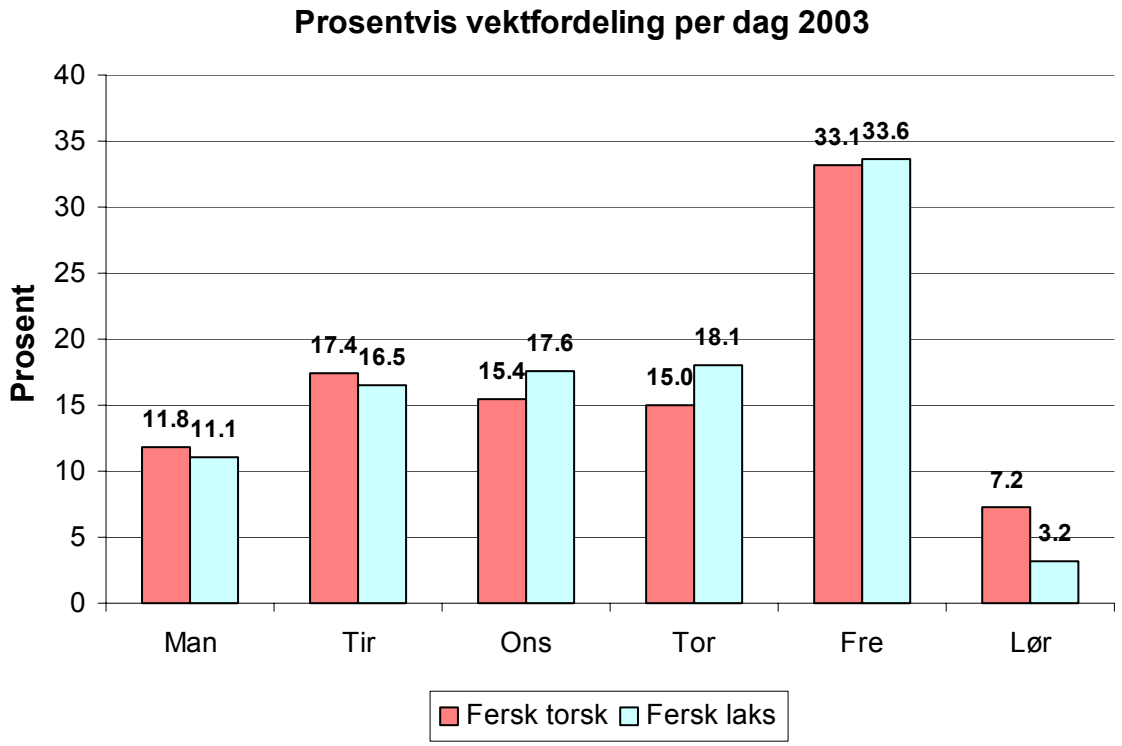

Kommentar:

- Eksporterte 317.000 tonn fersk oppdrettslaks i 2003
- Eksporterte 23.700 tonn fersk torsk i 2003
- Det interessante er at fersk torsk selges som fersk laks.
- 1/3 av det årlige volumet går ut av landet på fredag – for å være i markedet på mandag?

Antall eksportører og pris på fersk torsk, per mnd 2000 - 2004

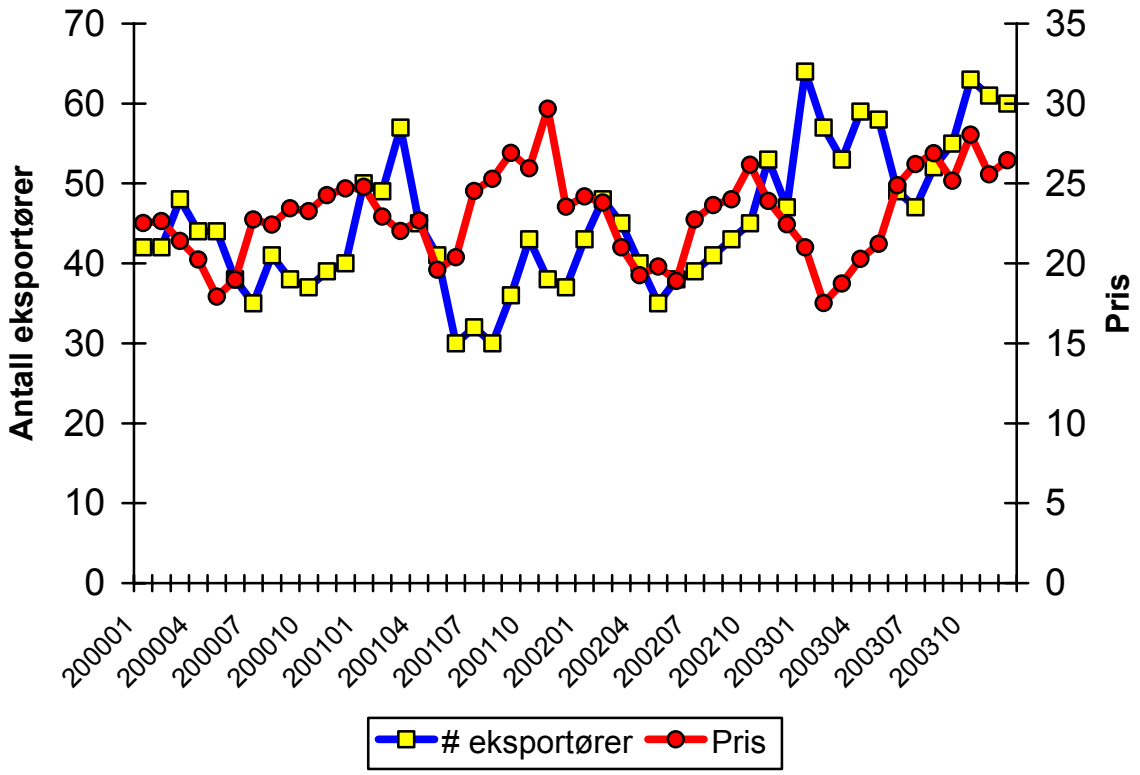

Påvirker antall eksportører prisen?

- Analysen gjennomført på dags data for siste ½-år 2003
- Skille mellom statistisk signifikans og økonomisk relevans
- Torsk: JA – positiv effekt
  10% økning i antall eksportører gir en 0.35% økning i gjennomsnittspris
- Laks : JA – positiv effekt
  10% økning i antall eksportører gir en 0.5% økning i gjennomsnittspris
- Antall eksportører har en positiv effekt, men denne er liten, dvs andre faktorer har mer å si
- Andre perioder (2000-2004) har gitt motsatt resultat

Hvem eksporterer hva?

Eksportør Fersk Laks 2000

–Laks, fersk og fryst
–Laks, ferske og fryste fileter
–Uer, ferske fileter
–Ørret, ferskt
–Røye, fersk
–Makrell, fersk
–Pigghå, fersk
–Lysing, fersk
–Lange, fersk
–Tunge, fryst
–Hyse, fryst

Eksportør Fersk Torsk 2000

–Torsk, fersk
–Blåkveite, fersk
–Hyse, fersk
–Uer, fersk
–Steinbit, fersk

Eksportør Fersk Laks 2003

–Laks, fersk og fryst
–Laks, røykt også fileter

Eksportør Fersk Torsk 2003

–Torsk, fersk
–Torsk, oppdrettet, fersk **(Ny)**
–Kveite, fersk **(Ny)**
–Hyse, fersk
–Hyse, ferske fileter **(Ny)**
–Uer, fersk
–Steinbit, fersk

Lakseeksportørene har konsolidert og spesialisert seg

Eksportørene av fersk torsk har fokus på fersk hvitfisk

Generelt hva ser vi?

- Stor variasjon mellom eksportører
  - Antall transaksjoner de gjennomfører i en periode
  - Gjennomsnittlig størrelse (mengde)
  - Gjennomsnittlig pris
- Stor variasjon i pris og mengde
- Åpenbart stor dynamikk i markedet
  - Innledede analyser viser ulik priselastisitet per dag
- Økende grad av spesialisering i produktporteføljen for den enkelte eksportør når vi sammenligner eksportørgruppen fersk torsk og laks

Eksport av fersk torsk siste ½-år 2003

Land	Andel av eksport	Prisdifferanse mot Danmark	Snittpris	Sig.
Italia	0.2 %	9.35	34.57	0.000
Belgia	3.7 %	7.75	32.97	0.000
Spania	0.9 %	6.71	31.93	0.000
Frankrike	15.6 %	5.70	30.91	0.000
Nederland	4.2 %	0.76	25.98	0.136
Danmark	66.9 %	---	25.22	---
Sverige	2.1 %	-0.24	24.97	0.735
Storbritannia	4.3 %	-1.93	23.29	0.000
Tyskland	1.4 %	-2.84	22.37	0.001

Kommentar:

- Disse landene utgjorde 99% av all eksport av fersk torsk siste ½ år 2003
- Totalvolumet av fersk torsk var 6292 tonn

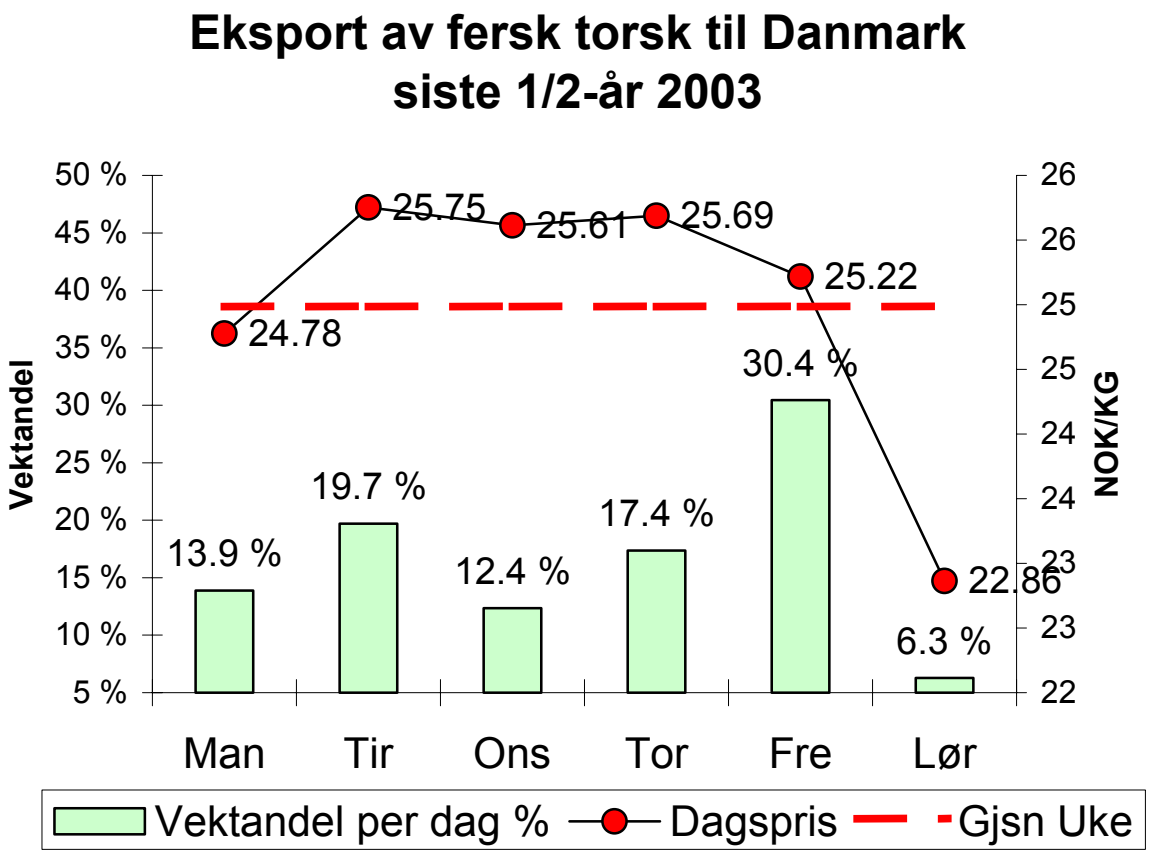

	Man	Tir	Ons	Tor	Fre	Lør
Prisdiff. fra gjennomsnitt uke	-0.21	**0.77**	**0.63**	**0.70**	0.23	-2.12
Sig.	0.544	**0.011**	**0.081**	**0.026**	0.370	n.a.

Kommentar:

- Danmark utgjorde 66,9%
- Nær 1/3 del av volumet går ut på fredag.
- Tirsdag har nær en krone høyere snittpris sammenlignet med mandag, ellers så er det stabile priser.

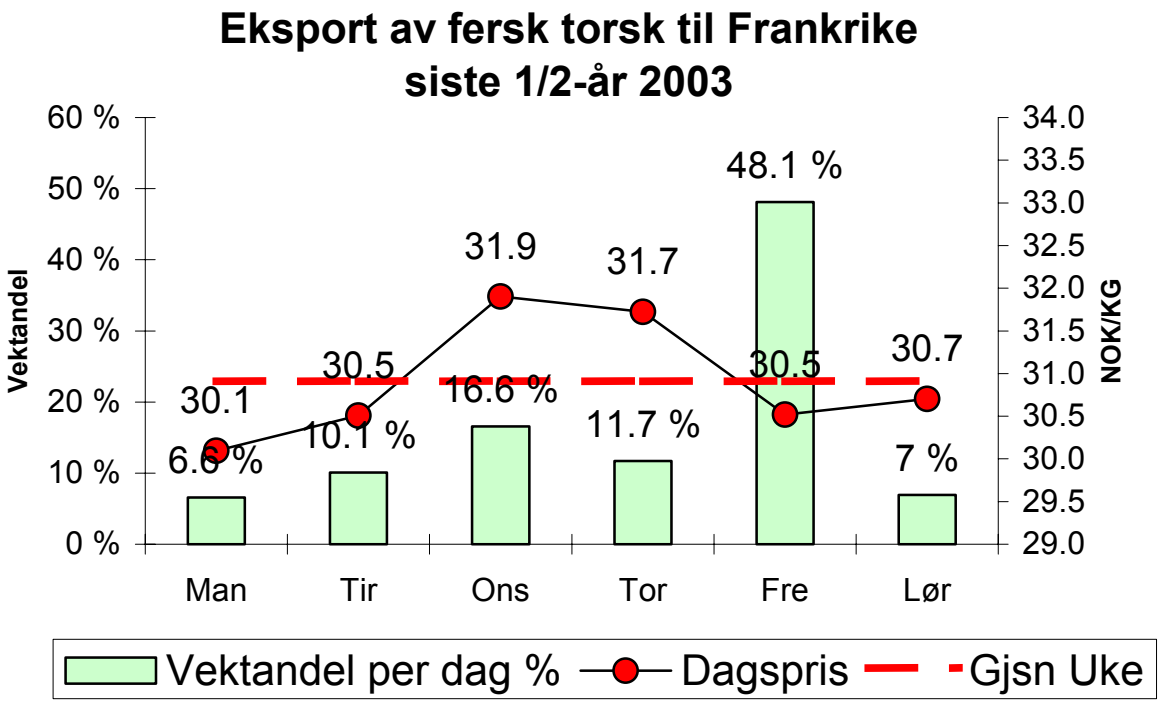

	Man	Tir	Ons	Tor	Fre	Lør
Prisdiff. fra gjennomsnitt uke	-0.81	0.40	**0.96**	0.82	-0.39	-0.20
Sig.	0.432	0.642	**0.165**	0.317	0.454	n.a.

Kommentar:

- Nær ½ parten av alt volum går ut på fredag.
- Stabile priser over hele uka.

La oss se nærmere på fersk torsk de siste 4 årene

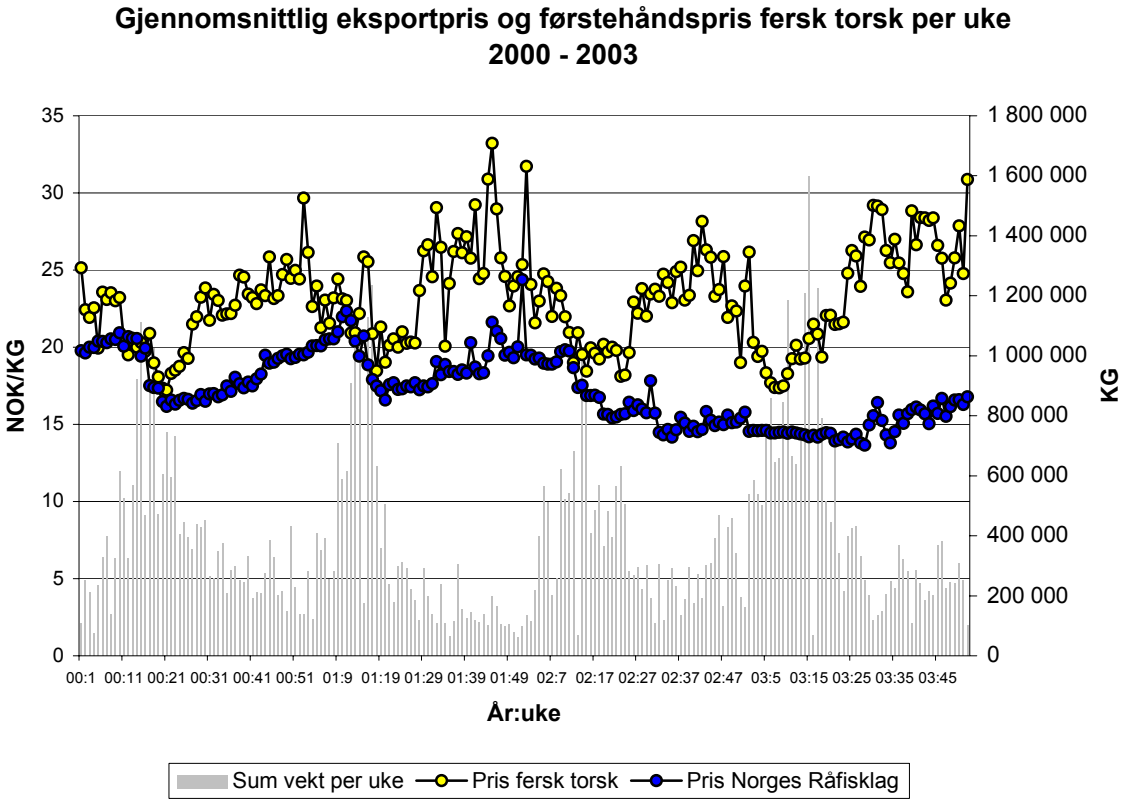

Differanse (margin) mellom eksportpris og førstehåndspris (NR) per uke 2000 - 2003

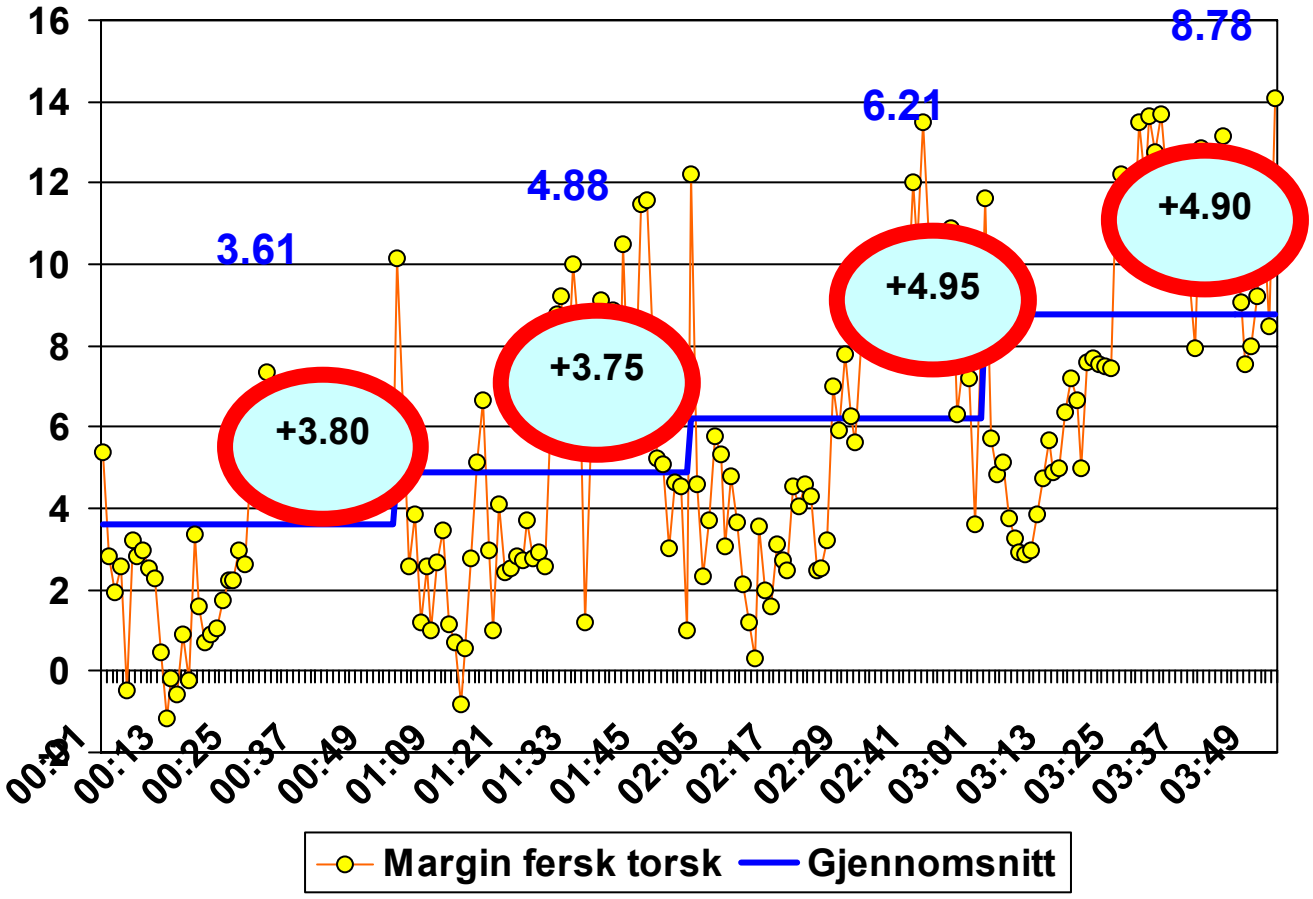

Prisanalyse fersk torsk

- I perioder med lav eksport av fersk torsk så er det høyere priser
- Egenpriselastisiteten er sammenhengen mellom respons i etterspurt kvantum som følge av en prisendring
- Prisfleksibiliteten (PF) måler hvor følsom prisen er til en kvantumsendring
- Er PF = - 5, sier dette at en 10% økning i kvantum vil bli assosiert med en 50% reduksjon i pris

Prisfleksibilitet for fersk torsk assosiert med en 10% økning i mengde

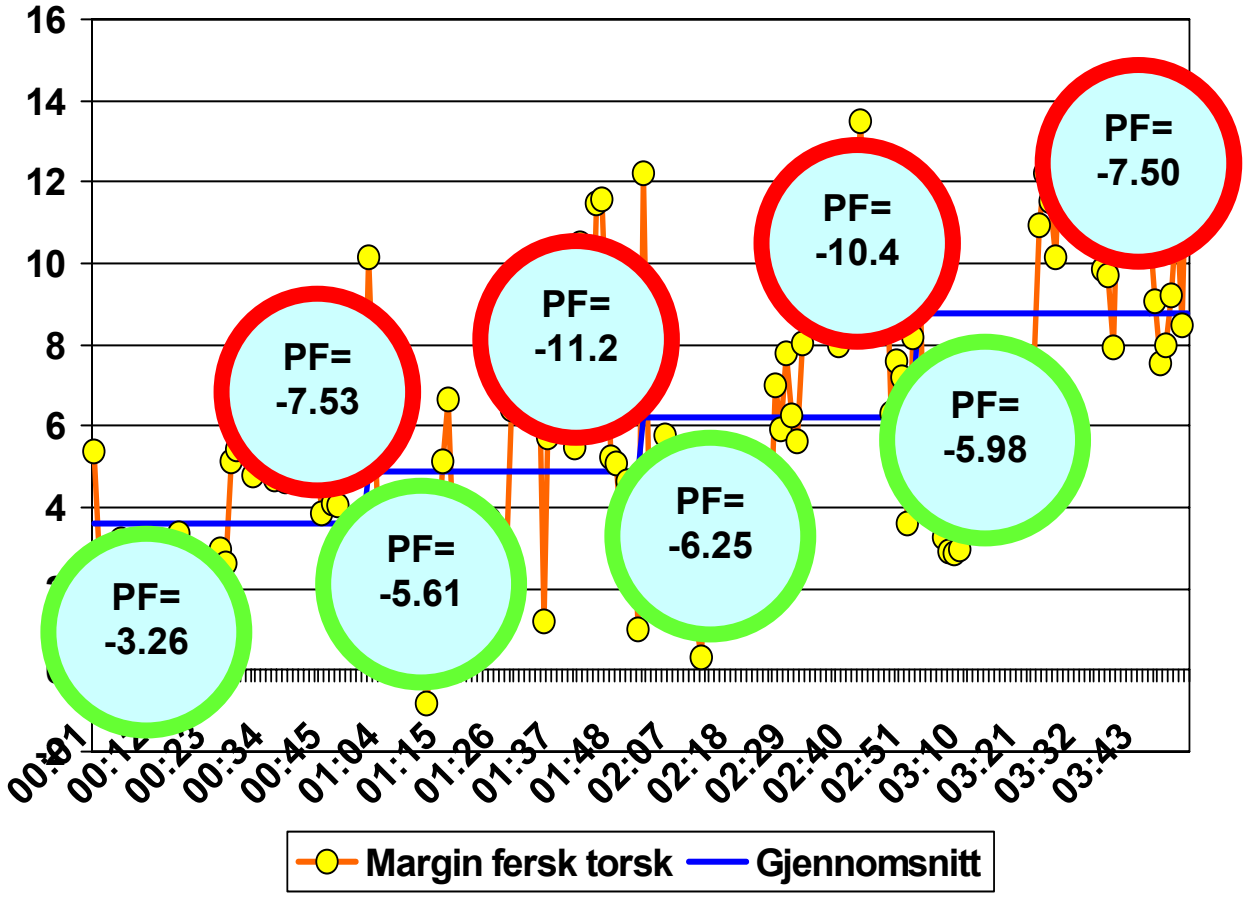

Implikasjoner for fersk torsk

- Markedet er svært ”tynt” eller prisfølsomt andre halvår
- La oss tenke oss at vi tok 1000 tonn fersk torsk fra første halvår 2003 og overførte dette til siste halvår. Hva skjer?
- I ny likevekt første halvår vil kvantum reduseres med 4% pris øke med 1.7%
- I ny likevekt andre halvår vil kvantum øke med 8.3% pris reduseres med 7.5%
- Den totale eksportverdien for fersk torsk vil imidlertid øke med 1.5% for hele året eller 8 millioner kroner
- Dette tankeeksperimentet ville kun vært mulig dersom kvantumsendringen ble kombinert med målbevisst felles markedsarbeid mellom aktørene og generisk markedsføring i regi av Eksportutvalget for fisk

Klarer eksportleddet å ta ut merverdien på ferskfisk?

- Både JA og NEI
  - Avhengig av produkt, marked og tidsvindu
- Etterspørselen etter fersk torsk økte med 28% fra 2002 til 2003
  - Økende marginer for fersk torsk
  - Andre torskeprodukter enn fersk torsk påvirker førstehåndspris mer
  - Mulig gevinst ved å selge fisken når prisene er høyere
- Stort uutnyttet potensial?
  - Ulike markedstilpassede strategier
  - Potensial for høyere markedsverdi